

Belangrijke aanvullingen bij het Praktijkboek basisveiligheid VCA voor de groengrijze sector, 7^e druk.

Per 1 januari **2026** heeft SSVV (stichting samenwerken voor veiligheid) een aantal wijzigingen doorgevoerd in de eisen voor VCA examens.

Er worden geen 'groene' examens meer afgenomen, uitsluitend Basisveiligheid (B-VCA).

Wat betekent dat voor dit praktijkboek?

Dit boek was al volledig afgestemd op het 'gewone' examen Basisveiligheid. De aanvullingen en praktische tips voor de praktijk zijn toegevoegd om extra bij te dragen aan veilig werken in de groen/grijze sector.

Wat betreft de gewijzigde exameneisen raden we aan bij gebruik van dit praktijkboek rekening te houden met het volgende: De examenstof is nu meer gericht op begrip van algemene beheersprincipes dan op veiligheidsvoorschriften en -maatregelen die specifiek zijn voor apparaten of branches.

Daardoor zijn er wijzigingen in wat een kandidaat moet weten om te slagen voor het examen:

1. Aangepaste termen

De gecertificeerde deskundigen die een risico-inventarisatie mogen toetsen, worden nu **arbokerndeskundigen** genoemd.

2. Extra aandacht voor beheersing van veiligheid en gezondheid door werkgever en leidinggevenden

De uitvoerende werknemers worden meer geïnformeerd over de verplichtingen van hun werkgever en de taken van de leidinggevenden.

De werkgever moet zorgen voor veilig en gezond werk. Dat betekent ook geen agressie, geweld, pesten of seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De aanpak moet volgens een voorkeursvolgorde (arbeidshygiënische strategie). Dat betekent dat pas een volgende aanpak gevolgd mag worden als een eerste aanpak niet mogelijk of haalbaar is, of voldoende veiligheid oplevert.

Deze aanpak:

1. Gevaren moeten aan de bron bestreden worden
2. Collectieve aanpak
3. Individuele aanpak
4. Persoonlijke beschermingsmiddelen

(zie bijlage 1)

Om te zorgen dat veiligheid en gezondheid goed geregeld zijn moeten risico's in kaart worden gebracht (de risico-inventarisatie en -evaluatie of RI&E). Er moet V+G-beleid opgesteld worden en in de organisatie moet worden vastgesteld wie wat doet voor V+G. Voor het verbeteren van tekorten moet er een plan zijn (preventieplan of plan van aanpak). Jaarlijks een plan maken (arbojaarplan) mag ook.

Om risico's gemakkelijk te herkennen, zijn er veiligheidssignaleringen (borden) en markeringen. De werkgever zorgt voor duidelijke regels en verstrekt goede persoonlijke beschermingsmiddelen, als dat nodig is.

Voorlichting en onderricht (bijvoorbeeld toolboxen) zijn belangrijk. Maar ook moet er toezicht zijn. Werk moet veilig worden uitgevoerd.

Ook moeten er goede persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) zijn en er moet noodhulp geregeld zijn.

3. Vervallen examenstof en toevoegingen en accenten in lesstof

Hoofdstuk 1

Blz. 9:

Begrip veiligheid

De volgende definitie wordt gebruikt:

Veiligheid is het bewust nemen van aanvaardbare risico's .

Begrippen gevaar en risico

Een gevaar is een bedreiging. Bijvoorbeeld brandgevaar of instortingsgevaar.

Een risico geeft de inschatting over de omvang en ernst van het gevaar. Verwacht je echt dat er iets gaat gebeuren en hoe erg is dat?

Risico wordt wel aangegeven met **risico= kans x effect**.

(NB. Risico's kleiner maken kan dus door de kans kleiner te maken en/of de mogelijke effecten kleiner te maken.)

Hoofdstuk 6

*Blz. 55-59, 6.2 t/m 6.4: **algemene veiligheidsregels, specifieke veiligheidsregels en – werkvergunningen** zijn géén examenstof meer.*

TRA en LMRA

Blz. 59-60: De **TRA** (taakrisicoanalyse) wordt door deskundigen uitgevoerd om werkzaamheden waarvan de risico's onvoldoende bekend zijn, zorgvuldig in kaart te brengen. Dit betekent voor elke kleine 'taakstap' afzonderlijk de risico-omvang beoordelen en als dat nodig is een maatregel bij bedenken om het veilig te maken.

Op basis hiervan worden dus specifieke veiligheidsmaatregelen vastgesteld voor een project.

Eventueel wordt op basis hiervan een veiligheidsvoorschrift opgesteld voor algemeen gebruik.

NB. Een TRA kan worden gevraagd bij aanvraag van een werkvergunning.

De **LMRA** (laatste minuut risico-analyse) is de kritische beoordeling van de risico's die een uitvoerende werknemer uitvoert. Hiervoor kunnen hulpmiddelen worden gebruikt. De beoordeling moet leiden tot een beslissing of starten van de werkzaamheden verantwoord is. Als dat niet zo is: melden aan de leidinggevende en pas gaan werken als het wel verantwoord is.

Hoofdpunten LMRA:

- Is mijn werkopdracht duidelijk?
- Wat kan er misgaan?
- Wat zijn de risico's van de materialen en gereedschap? Is gereedschap in goede staat?
- Als het misgaat, wat moet ik dan doen, welke vluchtroute?
- Werkkleding en PBM in orde?
- Is omgeving veilig gesteld?

Zie bijlage 2: verschil tussen TRA en LMRA

BHV en noodplan

Blz. 59-61. Oefening:

Met een oefening test je het noodplan en of het personeel goed voorbereid is op de noodsituatie. Door het oefenen blijft personeel ook bewust van mogelijk optreden van een noodsituatie.

Vluchten: je gaat weg van de gevarenbron, dwars op de windrichting.

Hoofdstuk 7

Lototo:

Blz. 66. Een algemeen principe voor het veiligstellen van apparatuur of ruimte waarbij of waarin werkzaamheden worden uitgevoerd of schade mogelijk is bij onverwacht inschakelen:

Lock Out (LO): maak druk en/of spanningsvrij.

Tag Out (TO): geef aan dat uitschakelen heeft plaatsgevonden en borg de blokkering met (serie)sloten.

Try Out (TO): laat controleren dat de veiligstelling compleet en goed is uitgevoerd.

Bij pneumatisch gereedschap dat trilt: regelmatig pauzeren. Na gebruik drukvrij maken.

*Blz. 67-68, 7.3 (7.3.1.t/m 7.3.3): **vast opgestelde machines, kolomboor, slijpmachine, cirkelzaagmachine** zijn géén examenstof meer.*

Hoofdstuk 8

Vorkheftruck

Blz. 78. Een veiligheidsgordel gebruiken, of een andere veiligheidsvoorziening.

Hoofdstuk 9

Besloten ruimte

Blz. 84. Een te lage zuurstofconcentratie kan worden verholpen door natuurlijke beluchting en/of mechanische ventilatie (lucht inblazen of afzuigen).

Werken op hoogte

Blz. 87. De leidinggevende zorgt voor instructie en houdt toezicht. Vooraf is er controle op veiligheid van middelen (bijvoorbeeld steigerkaart info).ook aandacht geven aan werkuitvoering en situatie daarna. (veilige en opgeruimde situatie)

Hijswerkbakken voor personen

Blz. 90. Werkbakken voor personen mogen alleen gebruikt worden als er geen andere mogelijkheden zijn om het werk uit te voeren.

Blz. 92, 9.7: **asbestlocatie**: de oorspronkelijke tekst vervalt, wordt vervangen door:

‘Is er asbest, dan moet dat volgens wettelijke regels worden verwijderd.

Als er mogelijk asbest aanwezig is, moet er een asbestinventarisatie worden uitgevoerd. Lijkt er asbest te zijn: werk meteen stoppen en de leidinggevende en de opdrachtgever of eigenaar informeren. De eigenaar of opdrachtgever moet een gecertificeerd bedrijf inroepen voor een inventarisatie. Een erkend laboratorium onderzoekt de monsters.’

Naast de extra aandachtpunten voor het examen is er nog een toevoeging die daarbuiten valt. Voor de groengrijze sector is ook aandacht nodig voor:

Omgeving met ‘risicodieren’: adders, honden, wolven, teken, wespen, hoornaars, eiken- of dennenprocessierupsen.

Bijlage 1

Arbowet	Voorbeeld:
	Diverse klachten bij gebruik benzine bosmaaier
Bronaangepak	• Andere inrichting van tuin/groen • Lichtere, betere benzine bosmaaier • accubosmaaier • Zeis
Collectieve bescherming	• Kortere maaiduur, meer pauzes • Taakroulatie • Werk verdelen over meer werknemers
Individuele bescherming	• Afspraak over geen of minder maaien met de bosmaaier • Andere functie
Persoonlijke bescherming	• Gehoorbescherming • Beter draagharnas /tuig • Trillingsdempende handschoenen

Bijlage 2

veilige werkuitvoering

**nieuw werk,
afwijkend werk
of afwijkende
omstandigheden**

TRA uitvoeren

leidinggevende
opdracht/overleg
instructie
toezicht

uitvoerende
* veiligheidsvoorschriften
* volgt instructies

LMRA

**gewoon
werk**

Geen TRA

leidinggevende
opdracht/overleg
instructie
toezicht

uitvoerende
*
veiligheidsvoorschriften
* volgt instructies

LMRA